

Asia C-349/24 [Nuratau]ⁱ**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyyntöön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

13.5.2024

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin:

Krajský soud v Brně (Tšekki)

Ennakkoratkaisupyyntöön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

9.5.2024

Kantaja:

A. B.

Vastaaja:

Ministerstvo vnitra, Odbor azylové a migrační politiky

Pääasian kohde

Pääasia koskee Uzbekistanin kansalaisen A. B:n kannetta, jolla hän vaatii Ministerstvo vnitra, Odbor azylové a migrační politikyn (sisäasiainministeriö, turvapaikka- ja maahanmuuttoasioiden osasto, Tšekki; jäljempänä vastaaja) 9.11.2023 antaman ratkaisun, jolla hylättiin A. B:n kansainvälistä suojelua koskeva hakemus, kumoamista.

Ennakkoratkaisukysymysten kohde ja oikeudellinen perusta

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää unionin tuomioistuimelta ohjeita direktiivin 2011/95/EU¹ 3 artiklan tulkintaan.

ⁱ Tämän asian nimi on kuvitteellinen nimi. Se ei vastaa menettelyn minkään osapuolen todellista nimeä.

¹Vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle 13.12.2011

Ennakkoratkaisukysymys

Onko vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle 13.12.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/95 (uudelleenlaadittu) 3 artiklaa tulkittava siten, että suotuisampana säännöksenä sen määrittämiseksi, kuka määritellään henkilöksi, jolle voidaan antaa toissijaista suojelua, voidaan tämän säännöksen mukaan pitää sellaista jäsenvaltion lainsäädäntöä, joka sallii toissijaisen suojelun myöntämisen kansainvälistä suojelua hakevalle myös siinä tapauksessa, että hän on vaarassa kärsiä sellaista edellä mainitun direktiivin 15 artiklassa määrittelemätöntä vakavaa haittaa, joka koskee sitä, että kansainvälistä suojelua hakevan poistuminen jäsenvaltiosta olisi vastoin kyseisen jäsenvaltion kansainvälisiä velvoitteita siten, että tämä kansainvälisten velvoitteiden vastaisuus liittyy kansainvälisen suojelun hakijan alkuperämaan olosuhteisiin?

Unionin ja kansainvälisen oikeuden oikeussäännöt, joihin viitataan

Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 7 artikla.

Direktiivin 2011/95 johdanto-osan 2, 10, 12, 13, 14, 15 ja 34 perustelukappale.
Direktiivin 2011/95 2 artiklan f alakohta, 3 artikla, 15 artikla ja 18 artikla.

Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 8 artikla.

Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan

Turvapaikkalain nro 325/1999 (zákon č. 325/1999 Sb., o azylu; jäljempänä turvapaikkalaki), sellaisena kuin se oli voimassa 1.1.2000 ja 31.8.2006 välisenä aikana, 91 §:n 1 momentin b kohdassa säädettiin, että velvollisuutta oleskelun päättämiseen ei sovelleta, jos se on vastoin Tšekin tasavallan kansainvälisiä velvoitteita.

Turvapaikkalain, sellaisena kuin se oli voimassa 1.9.2006 ja 30.6.2023 välisenä aikana, 14 a §:n 1 momentissa säädettiin, että toissijaista suojelua annetaan ulkomaalaiselle, joka ei täytä turvapaikan myöntämisen perusteita, jos kansainvälisen suojelun myöntämistä koskevassa menettelyssä tulee ilmi, että kyseisen ulkomaalaisen tapauksessa on perusteltua olettaa, että hän joutuisi todellisen vakavan haitan vaaraan, jos hänet palautettaisiin valtioon, jonka kansalainen hän on, ja että hän ei tällaisen vaaran vuoksi voi tai halua käyttää sen

annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/95/EU (EUVL 2011, L 337, s. 9) (jäljempänä direktiivi 2011/95).

valtion suojelua, jonka kansalainen hän on. Turvapaikkalain 14 a §:n 2 momentissa säädettiin vastaavasti, että lain mukaan vakavalla haitalla tarkoitetaan seuraavia: a) kuolemanrangaistus tai teloitus; b) kansainvälistä suojelua hakevan kidutus tai epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistus; c) siviilihenkilön henkeä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaava vakava ja henkilökohtainen vaara, joka johtuu mielivaltaisesta väkivallasta kansainvälisen tai maan sisäisen aseellisen selkkauksen yhteydessä, tai d) jos ulkomaalaisen maasta poistuminen olisi vastoin Tšekin tasavallan kansainvälisiä velvoitteita.

Sen lain perusteluissa, jolla 14 a § lisättiin turvapaikkalakiin, todettiin seuraavaa: ”tällä säännöksellä korvataan maasta poistumisen esteitä koskeva käytäntö siten kuin se oli määritetty turvapaikkalain 91 §:ssä”. Vakavan haitan määritelmään lisättiin direktiivin 2004/83² vaatimuksia laajemmin, että tällaisena häirtana pidetään myös tilannetta, jossa ulkomaalaisen maasta poistuminen ei olisi mahdollista Tšekin tasavaltaa sitovista kansainvälistä sopimuksista johtuvien velvoitteiden johdosta (kun otetaan huomioon esimerkiksi perhe- ja yksityiselämän kunnioittaminen, siten kuin siitä säädetään Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa).

Turvapaikkalain 14 a §:n 2 momenttiin sisältynyt d kohta on kumottu 1.7.2023 alkaen.

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä pääasiassa

- 1 A. B. jätti huhtikuussa 2019 kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen, josta ilmenevät seuraavat seikat. A. B. saapui Tšekkiin heinäkuussa 2006 ja asui maassa elinkeinonharjoittamista varten myönnetyn oleskeluluvan nojalla. Elokuussa 2018 hän haki oleskeluluvan voimassaolon jatkamista, johon ei suostuttu. Vuonna 2011 tai 2012 A. B:ltä varastettiin matkustusasiakirjat ja pysyvää oleskelua koskevat asiakirjat. Hän oli viimeksi Uzbekistanissa lomalla vuonna 2008. Hänen veljensä asuu siellä, mutta he eivät pidä yhteyttä toisiinsa. Poliisit surmasivat hänen poikansa Uzbekistanissa, ja hänen vaimonsa kuoli Tšekissä joulukuussa 2018. A. B. esitti myös lääkärintodistuksen, jonka mukaan hän kärsii mielenterveysongelmista. Paluuta koskevien pelkojen osalta hän totesi, että hän pelkää joutuvansa poliisin pidättämäksi lentoasemalla, koska hänellä ei ollut suurlähetystössä tehtyä rekisteröintiä, mistä hänet voitaisiin tuomita sakkoon tai vankeuteen.
- 2 Vastaaja jätti myöntämättä kansainvälistä suojelua A. B:lle helmikuussa 2020 antamallaan ratkaisulla (vastaajan ensimmäinen ratkaisu). Krajský soud v Praze (Prahan maakunnallinen tuomioistuin, Tšekki) kumosi kyseisen ratkaisun 17.6.2021 antamallaan tuomiolla, koska siihen ei voitu kohdistaa

² Aiemmin voimassa ollut kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelyä pakolaisiksi tai muuta kansainvälistä suojelua tarvitseviksi henkilöiksi koskevasta vähimmäisvaatimuksista sekä myönnetyn suojelun sisällöstä 29.4.2004 annettu neuvoston direktiivi (EUVL 2004, L 304, s. 12) (jäljempänä direktiivi 2004/83).

tuomioistuinvalvontaa turvapaikkalain 14 a §:n 2 momentin d kohdan osalta. Se moitti vastaajaa erityisesti siitä, että se ei ollut ottanut huomioon A. B:n perhe- ja yksityiselämää koskevia tosiseikkoja ja niistä johtuvia A. B:n siteitä Tšekkiin, hänen terveydentilaansa eikä poikansa murhaa.

- 3 Vastaaja jätti toistamiseen myöntämättä kansainvälistä suojelua A. B:lle 20.10.2022 antamallaan ratkaisulla (vastaajan toinen ratkaisu). Se totesi muun muassa, että A. B:n tapauksessa ei ollut perusteita turvapaikkalain 14 a §:n 2 momentin d kohtaan perustuvan toissijaisen suojelun myöntämiselle, sillä todetut tosiseikat eivät todista A. B:n luoneen voimakkaita sosiaalisia ja yksityiselämän siteitä Tšekissä.
- 4 Krajský soud v Brně (Brnon maakunnallinen tuomioistuin, Tšekki) kumosi vastaajan toisen ratkaisun 17.5.2023 antamallaan tuomiolla, koska siihen ei voitu edelleenkään kohdistaa tuomioistuinvalvontaa turvapaikkalain 14 a §:n 2 momentin d kohdan osalta. Kyseinen tuomioistuin moitti vastaajaa siitä, että se oli ottanut huomioon A. B:n kannalta pääosin epäedullisia tosiseikkoja (kuten sen, että hänellä ei ollut asuinpaikkaa, hän ei ollut ryhtynyt selvittämään laitonta oleskeluaan ja että hän oli viettänyt suurimman osan elämästään Uzbekistanissa), vaikka A. B. oli vedonnut useisiin tosiseikkoihin, joiden perusteella hän piti maasta poistumista suhteettomana puuttumisena hänen yksityiselämäänsä. Tältä osin A. B. viittasi erityisesti Tšekissä vietetyn ajan pituuteen, ikäänsä, terveysongelmiin, sosiaalisten ja perhesiteiden puuttumiseen Uzbekistanissa sekä tšekin kielen taitoonsa. Krajský soud v Brně totesi lisäksi, että vastaajan olisi pitänyt arvioida A. B:n oleskeluaikaa Tšekissä kokonaisuudessaan eikä pelkästään aikaa juuri ennen ratkaisun antamista. A. B:llä oli nimittäin ollut asuin- ja työpaikka sekä voimassa oleva oleskelulupa suurimman osan Tšekissä viettämästään ajasta. Krajský soud v Brně lisäsi, että voidakseen arvioida asianmukaisesti A.B:n sosiaalisten siteiden vahvuutta Tšekissä vastaajan olisi pitänyt hankkia huomattavasti enemmän tietoa A.B:n yksityiselämästä ja perehtyä hänen maahanmuuttohistoriaansa.
- 5 Vastaaja jätti jälleen myöntämättä kansainvälistä suojelua A. B:lle 9.11.2023 antamallaan ratkaisulla (vastaajan kolmas ratkaisu), joka on pääasian kohteena nyt vireillä olevassa menettelyssä ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa. Vastaaja oli nimittäin tulkinnut haastattelua, jossa A. B. oli kuvannut yksityiselämänsä yksityiskohtaisesti, siten, että A. B:ltä puuttuvat vahvat sosiaaliset ja yksityiselämän siteet Tšekissä. Tätä päätelmää tukevat myös A. B:n lausunnot hänen vaimonsa tuhkasta, jota maakunnalliset tuomioistuimet olivat pitäneet aiemmissa menettelyissä mahdollisena yksityiselämän siteenä Tšekkiin. A. B. ei tiedä, missä hänen vaimonsa tuhkan sisältävä urna on, eikä hän ole käynyt noutamassa sitä edes voimassa olevan matkustusasiakirjan saamisen jälkeen. Lopuksi vastaaja esitti, ettei edes A. B:n terveydentila ole peruste toissijaisen suojelun myöntämiselle turvapaikkalain 14 a §:n 2 momentin d kohdan nojalla.

- 6 Vastaajan kolmannesta ratkaisusta nostetussa kanteessa A. B. arvosteli vastaajaa siitä, että se ei ollut arvioinut hänen perhe- ja yksityiselämäänsä eikä kansainvälisen suojelun myöntämisen perusteena olevia tosiseikkoja, erityisesti yksityiselämään puuttumisen osalta. Arviointi oli perustunut ratkaisun antamista edeltävään aikaan eikä siinä otettu huomioon A. B:n aiempaa pitkäaikaista oleskelua, kun hänellä oli ollut asuin- ja työpaikka ja hän oli sopeutunut Tšekin yhteiskuntaan. Vastaaja ei ollut ottanut huomioon edes sitä, että A. B. kärsii sairauksista ja on eläkeiässä.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyynnön perusteista

- 7 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy, onko unionin oikeus esteenä jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä säätämälle toissijaiselle suojelulle, jonka myöntämisen edellytyksenä on direktiivin 2011/95 15 artiklan a–c alakohdassa lueteltujen vakavan haitan muotojen lisäksi myös muu vakavan haitan muoto, joka perustuu siihen, että kansainvälistä suojelua hakevan poistuminen jäsenvaltiosta olisi vastoin kyseisen jäsenvaltion kansainvälisiä velvoitteita siten, että tämä kansainvälisten velvoitteiden vastaisuus liittyy kansainvälisen suojelun hakijan alkuperämaan olosuhteisiin. Tarkemmin sanottuna ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, voidaanko tällaista lainsäädäntöä pitää direktiivin 2011/95 3 artiklassa tarkoitettuna suotuisampana säännöksenä.
- 8 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittasi ensin direktiivin 2011/95 3 artiklan tulkintaa koskevaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön.
- 9 Se muistutti, että direktiiviä 2011/95 ei sovelleta sellaisiin henkilöihin, joiden annetaan jäädä jäsenvaltioiden alueelle myötätunnosta tai yksilöllisistä inhimillisistä syistä eikä kansainvälisen suojelun tarpeen perusteella.³ Lisäksi se viittasi tuomioon B ja D, josta käy ilmi, että kansallinen lainsäädäntö, jonka perusteella jäsenvaltiot voivat myöntää turvapaikan henkilölle, jolle ei ole myönnetty pakolaisasemaa direktiivin 2004/83 poissulkemislausekkeen perusteella, on ristiriidassa mainitun direktiivin kanssa. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin myöntää kansallisen oikeutensa perusteella turvapaikan henkilölle, kunhan tästä muunlaisesta suojelusta ei aiheudu sekaannusvaaraa direktiivissä 2004/83 tarkoitettuna pakolaisaseman kanssa.
- 10 Tuomiossa M’Bodj unionin tuomioistuin katsoi, että olisi direktiivin 2004/83 systematiikan ja päämäärien vastaista myöntää siinä säädetyt asemat kolmansien maiden kansalaisille, jotka ovat tilanteissa, joilla ei ole mitään yhteyttä kansainvälisen suojelun logiikkaan. Direktiivin 2011/95 3 artiklassa tarkoitettuna suotuisampana säännöksenä ei siten voida pitää kansallista säännöstä, jolla

³Ks. direktiivin 2011/95 johdanto-osan 15 perustelukappale ja tuomio 9.11.2010, B ja D, C-57/09 ja C-101/09, EU:C:2010:661 (jäljempänä tuomio B ja D) ja tuomio 18.12.2014, M’Bodj, C-542/13, EU:C:2014:2452 (jäljempänä tuomio M’Bodj), joka koskee direktiiviä 2004/83.

toissijaisen suojelun yhteydessä annetaan oikeus jäädä jäsenvaltion alueelle sellaiselle vakavasti sairaalle henkilölle, joka ei ole saanut asianmukaista hoitoa alkuperämaassaan.⁴

- 11 Tuomiossa 4.10.2018, Ahmedbekova, C-652/16, EU:C:2018:801 (jäljempänä tuomio Ahmedbekova) unionin tuomioistuin viittasi direktiivin 2011/95 23 artiklaan ja totesi, että kyseisen direktiivin 3 artiklan mukaan jäsenvaltio voi säätää, mikäli perheenjäsenelle myönnetään kansainvälistä suojelua kyseisessä direktiivissä perustetun järjestelmän nojalla, tällaisen suojelun ulottamisesta koskemaan muita kyseisen perheen jäseniä, kunhan nämä eivät kuulu jonkin poissulkemisperusteen soveltamisalaan ja heidän tilanteellaan on perheen yhtenäisyyden säilyttämistarpeen vuoksi yhteys kansainvälisen suojelun logiikkaan.⁵
- 12 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin totesi lisäksi, että edellä mainitusta oikeuskäytännöstä johtuvat periaatteet on esitetty tiivistetysti Pakolais- ja muuttoliikeasioita käsittelevien tuomareiden kansainvälisen yhdistyksen (IARMJ) Euroopan jaoston johdolla laaditussa ja Euroopan unionin turvapaikkaviraston (EUAA) julkaisemassa kansainvälistä suojelua koskevia edellytyksiä koskevassa juridisessä analyysissä, jossa tehdään erityisesti seuraavat päätelmät.
- 13 Kansallisissa säännöissä voidaan myöntää oikeus turvapaikkaan henkilöille, jotka eivät kuulu direktiivin 2011/95 soveltamisalaan, mutta kansallinen suojelu ja direktiivissä tarkoitettu kansainvälisen suojelu on erotettava toisistaan. Tällainen kansainvälinen suojelu edellyttää vainoa harjoittavien tai vakavaa haittaa aiheuttavien toimijoiden määrittämistä. Lisäksi on todennäköistä, että direktiivin 2011/95 soveltamisalaan ei kuulu sellaisen henkilön tilanne, joka on kokenut alkuperämaassaan traumaattisen kokemuksen, joka ei liity nykyiseen pelkoon joutua vainotuksi tai todelliseen vakavan haitan vaaraan. Tällaisessa tapauksessa voidaan harkita suojelun myöntämistä myötätunnosta tai yksilöllisistä inhimillisistä syistä. Sen sijaan direktiivin 2011/95 3 artiklan soveltamisalaan kuuluu pakolaisasema tai toissijaisen suojeluasema, joka myönnetään sellaisen henkilön perheenjäsenille, jolle on myönnetty tällainen asema kyseisen direktiivin perusteella. Unionin tuomioistuin ei ole kuitenkaan vielä antanut lopullista ratkaisua siitä, milloin suotuisimmat säännökset kuuluvat direktiivin soveltamisalaan, erityisesti pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman myöntämisen edellytyksiä koskevien suotuisampien säännösten osalta.
- 14 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittasi lopuksi julkisasiamies J. Richard de la Tourin 12.5.2021 esittämään ratkaisuehdotukseen LW v. Saksan liittotasavalta (Perheen yhtenäisyyden säilyttäminen) (C-91/20, EU:C:2021:384),

⁴ Unionin tuomioistuin tuli samanlaiseen lopputulokseen tuomiossa 18.12.2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453 (jäljempänä tuomio Abdida).

⁵ Unionin tuomioistuin vahvisti tämän näkemyksen tuomiossa 9.11.2021, Saksan liittotasavalta (Perheen yhtenäisyyden säilyttäminen), C-91/20, EU:C:2021:898 (jäljempänä tuomio Saksan liittotasavalta).

jossa mainitaan, että ”jäsenvaltio ei nähdäkseni voi harkintavaltaansa käyttäen määritellä näitä käsitteitä ja yhteisiä perusteita eri tavalla ja antaa lainsäädäntöä, jonka nojalla pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema voidaan myöntää muilla kuin direktiivissä 2011/95 nimenomaisesti säädetyillä perusteilla [– –]”.

- 15 Ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on nyt käsiteltävässä asiassa epäilyjä edellä mainitun turvapaikkalain 14 a §:n 2 momentin d kohdasta, jossa säädettiin direktiivin 2011/95 15 artiklan a–c alakohdassa lueteltujen vakavan haitan muotojen lisäksi myös muusta vakavan haitan muodosta, joka perustuu siihen, että ulkomaalaisen maasta poistuminen on vastoin Tšekin tasavallan kansainvälisiä velvoitteita.
- 16 Kyseisen kansallisen säännöksen⁶ tarkoituksena ja tavoitteena oli korvata edellä mainittuun turvapaikkalain 91 §:n 1 momentin b kohtaan sisältyvä konkreettinen maasta poistumisen este ja estää Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan rikkominen sellaisten ulkomaalaisten osalta, joille ei ole myönnetty minkäänlaista turvapaikkaa. Tšekin lainsäätäjät ovat päättäneet täyttää Euroopan ihmisoikeussopimuksen edellä mainitusta artiklasta johtuvat positiiviset velvoitteensa turvapaikkalain kyseisen 14 a §:n 2 momentin d kohdan välityksellä.
- 17 Kansallisessa oikeuskäytännössä 14 a §:n 2 momentin d kohtaa tulkittiin aiemmin vakiintuneesti siten, että toissijaisen suojelun myöntämisen perusteena saattoi olla jo pelkästään kansainvälistä suojelua hakevan maasta poistuminen vastoin Tšekin tasavallan kansainvälisiä velvoitteita. Kyse on voinut olla tilanteesta, jossa hakijalle on muodostunut Tšekissä sellaiset perhe- tai yksityiselämän siteet, että jo pelkästään maasta poistumisen tarvetta voitaisiin pitää kohtuuttomana puuttumisena hänen perhe- ja yksityiselämäänsä.
- 18 Tuomion M’Bodj antamisen jälkeen kansallisessa oikeuskäytännössä tultiin siihen tulokseen, että turvapaikkalain 14 a §:n 2 momentin d kohta oli otettu osaksi kansallista lainsäädäntöä unionin oikeuden vastaisesti. Kyse oli kuitenkin ristiriidasta, joka toimi yksinomaan kansainvälistä suojelua hakeneen hyväksi. Direktiivillä 2011/95 ei voinut olla välitöntä oikeusvaikutusta yksityishenkilön vahingoksi, joten hallintoviranomaiset tai hallintotuomioistuimet eivät voineet ottaa tätä ristiriitaa huomioon.
- 19 Nejvyšší správní soudin (ylin hallintotuomioistuin, Tšekki) laajennettu jaosto (jäljempänä laajennettu jaosto) antoi 15.2.2024 ratkaisun, jossa lain 14 a §:n 2 momentin d kohdan aiempaa tulkintaa muutettiin ja jolla sitä tulkittiin direktiivin 2011/95 välillistä vaikutusta soveltaen kansainvälistä suojelua hakevien vahingoksi. Se katsoi, että tällaista toissijaista suojelua voidaan myöntää ulkomaalaiselle, jota uhkasi Tšekin tasavallan kansainvälisten velvoitteiden vastainen vakava haitta alkuperämaassa, ei siis vastaanottavassa jäsenvaltiossa.

⁶ Ks. tämän tiivistelmän osassa ”Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan” oleva viittaus sen lain perusteluihin, jolla 14 a § sisällytettiin turvapaikkalakiin.

- 20 Laajennettu jaosto perusti käsityksensä siihen oletukseen,⁷ että sovellettaessa sellaista kansallisen lain säännöstä, joka on nimenomaan annettu direktiivin täytäntöönpanemiseksi, on tulkittava kansallista oikeutta direktiivin sanamuodon ja tarkoituksen mukaisesti ja että jäsenvaltio voi lähtökohtaisesti vedota direktiivin mukaiseen kansallisen oikeuden tulkintaan yksityishenkilöitä vastaan.⁸ Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön⁹ perusteella laajennettu jaosto katsoi, että direktiivin 2011/95 3 artikla on esteenä sille, että jäsenvaltio säätää tai pitää voimassa säännöksiä, joiden nojalla toissijaista suojelua myönnetään ulkomaalaisille, jotka ovat tilanteissa, joilla ei ole mitään yhteyttä kansainvälisen suojelun logiikkaan.¹⁰ Turvapaikkalain 14 a §:n 2 momentin d kohdan aiemmin noudatettu tulkinta, jonka mukaan toissijaista suojelua voidaan myöntää, jos kansainvälistä suojelua hakevan maasta poistuminen on vastoin Tšekin tasavallan kansainvälisiä velvoitteita, ei kuitenkaan ole tämän logiikan mukainen, koska siinä ei oteta huomioon sitä, että toissijaisen suojelun tarkoituksena on jo luonteensa puolesta suojella suojelua hakevaa vakavalta haitalta hänen alkuperämaassaan. Tällainen tulkinta on näin ollen laajennetun jaoston mukaan selvästi ristiriidassa direktiivin 2011/95 3 artiklan ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa.
- 21 Laajennetun jaoston näkemyksen mukaan unionin oikeutta vastaa sitä vastoin tilanne, jossa toissijainen suojelu kohdistuu ainoastaan haittaan, joka kansainvälistä suojelua hakevalle aiheutuu hänen lähtömaassaan siitä, että hän on poistunut vastaanottavasta jäsenvaltiosta, toisin sanoen tilanteessa, jossa ristiriita Tšekin kansainvälisten velvoitteiden kanssa koskee alkuperämaata eikä vastaanottavaa jäsenvaltiota. Tällaisesta tilanteesta olisi kyse esimerkiksi silloin, kun ulkomaalaista uhkasi alkuperämaassa käyttö lapsityövoimana, pakkoavioliitto, tuomitseminen teosta, joka ei ole teko hetkellä ollut rikos, tai lääketieteellisen hoidon epääminen vakavan terveyshaitan vaarasta huolimatta. Tällaisissa tapauksissa kansainvälistä suojelua hakeva ei nimittäin voisi saada toissijaista suojelua turvapaikkalain 14 a §:n 2 momentin a–c kohdan nojalla (jotka vastaavat direktiivin 2011/95 15 artiklan a–c alakohtaa).
- 22 Laajennettu jaosto totesi lopuksi, että olisi toivottavaa, että Tšekin lainsäätäjä ottaisi laajemmin huomioon tapaukset, jotka eivät kuulu turvapaikkaa koskevan suojelun eivätkä toissijaisen suojelun piiriin. Se ei kuitenkaan voi tehdä niin laajentamalla toissijaista suojelua sen logiikan vastaisesti. Tämä suojelu perustuu

⁷ Se tukeutui tältä osin yhteisöjen tuomioistuimen tuomioon 10.4.1984, Von Colson, C-14/83, EU:C:1984:153, 26 kohta, tuomioon 13.11.1990, Marleasing, C-106/89, EU:C:1990:395, 8 kohta, tuomioon 14.7.1994, Faccini Dori, C-91/92, EU:C:1994:292, 26 kohta tai tuomioon 5.10.2004, Pfeiffer ym., C-397/01, EU:C:2004:584, 113–116 kohta.

⁸ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 8.10.1987, Kolpinghuis Nijmegen, 80/86, EU:C:1987:431, 12–14 kohta ja tuomio 5.7.2007, Kofoed, C-321/05, EU:C:2007:408, 45 kohta.

⁹ Nimittäin tuomiot M'Bodj, Saksan liittotasavalta ja Ahmedbekova.

¹⁰ Se piti tätä kysymystä acte éclairé -tapauksena eikä siitä syystä esittänyt ennakkoratkaisukysymystä unionin tuomioistuimelle.

nimittäin unionin oikeuteen, joka rajoittaa kansallista lainsäätäjää merkittäväällä tavalla sen täytäntöönpanossa. Näin ollen maasta poistumista koskevaa suojelua annetaan vasta maastapoistamis- tai karkottamismenettelyssä.

- 23 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on kuitenkin epävarma siitä, onko laajennetun jaoston tulkinta turvapaikkalain 14 a §:n 2 momentin d kohdasta unionin oikeuden mukainen.
- 24 Tältä osin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa ensinnäkin, että laajennettu jaosto viittasi tuomioihin Saksan liittotasavalta ja Ahmedbekova esimerkkinä siitä, että pakolaisaseman automaattisella myöntämisellä kansallisen oikeuden tasolla pakolaisaseman saaneen henkilön perheenjäsenille on yhteys kansainvälisen suojelun logiikkaan. Vaikka unionin tuomioistuin katsoi tosiasiallisesti näissä kahdessa tuomiossa, että kansainvälistä suojelua voidaan myöntää perhesyistä direktiivin 2011/95 3 artiklan perusteella, se teki sen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan siksi, että velvollisuudesta myöntää kansainvälistä suojelua saavan henkilön perheenjäsenille olennaisesti samanlainen asema on säädetty jäsenvaltioille kyseisen direktiivin 23 artiklassa. Direktiivissä 2011/95 ei säädetä mitään Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan¹¹ ekstraterritoriaalisista vaikutuksista, jotka laajennetun jaoston mukaan ovat ainoat mahdolliset vaikutukset tulkittaessa ja sovellettaessa edellä mainittua 14 a §:n 2 momentin d kohtaa.
- 25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päätteli tuomioiden M’Bodj ja Abdida perusteella, että unionin tuomioistuin on jättänyt kansainvälisen suojelun logiikan ulkopuolelle tilanteen, jossa on kyse kansainvälistä suojelua hakevan haitasta¹² alkuperämaassa. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan näistä tuomioista tai tuomioista Saksan liittotasavalta ja Ahmedbekova ei käy ilmi, että turvapaikkalain 14 a §:n 2 momentin d kohdan soveltamisalan rajoittaminen koskemaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan (tai mahdollisesti myös sen muiden määräysten) ekstraterritoriaalisia loukkaustapauksia olisi direktiivin 2011/95 säännösten mukaista. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, voidaanko näin tulkitun kansallisen säännöksen katsoa tuomioiden M’Bodj ja Abdida valossa suojaavan sellaisia Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaisia oikeuksia, jotka eivät kuulu tämän direktiivin soveltamisalaan.
- 26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo lisäksi, että sen mukaan turvapaikkalain 14 a §:n 2 momentin d kohta ei ole yhteensopiva direktiivin 2011/95 kanssa. Siinä sekoittui ei-toivotulla tavalla keskenään maasta poistumisen esteeksi tarkoitettu sääntö ja unionin toissijainen suojelu. Vaikka voitaisiinkin väittää, että tässä säännöksessä ei ole koskaan tosiasiasa vahvistettu toissijaista suojelua unionin oikeuden mukaisessa merkityksessä ja että se on aineellisesta näkökulmasta maasta poistumisen esteen korvike, henkilöillä, jotka saavat

¹¹ Tai Euroopan ihmisoikeussopimuksen muut säännökset, 2 ja 3 artiklaa lukuun ottamatta.

¹² Haitta muodostui näissä tapauksissa asianmukaisen hoidon puuttumisesta alkuperämaassa.

toissijaista suojelua tämän säännöksen nojalla, ei ole asiakirjoissaan mainintaa siitä, että kyse on muusta kuin unionin toissijaisesta suojelusta, ja näin ollen heillä on kaikki tästä asemasta johtuvat oikeudet muissa jäsenvaltioissa.¹³

- 27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin totesi esimerkeistä, joissa laajennetun jaoston mielestä sen tulkintaa turvapaikkalain 14 a §:n 2 momentin d kohdasta voitaisiin soveltaa, että useissa niistä kansainvälistä suojelua hakevalla olisi oikeus saada pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema direktiivin 2011/95 15 artiklan b alakohdan nojalla. Tämän vuoksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole vakuuttunut siitä, että kyseisen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle kuuluvat vakavaa haittaa koskevat tapaukset, jotka perustuvat Euroopan ihmisoikeussopimuksen jonkin artiklan ekstraterritoriaalisiin vaikutuksiin (2 ja 3 artiklaa lukuun ottamatta), ovat kyseisen direktiivin mukaisia.
- 28 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan oikeampi olisi lähestymistapa, jossa tunnustetaan direktiivin 2011/95 niin sanottu käänteinen vertikaalinen välitön vaikutus. Sen 3 artiklassa edellytetään, että suotuisampien kansallisten säännösten on oltava yhteensopivia direktiivin kanssa. Turvapaikkalain 14 a §:n 2 momentin d kohdassa myönnetään ulkomaalaiselle toissijainen suojeluasema myös niissä tapauksissa, joissa siitä ei säädetä kyseisen direktiivin 15 artiklassa. Näin ollen siis sovelletaan suoraan 3 artiklasta johtuvaa sääntöä, jonka mukaan jäsenvaltiot eivät voi säätää suotuisampia säännöksiä sen määrittämiseksi, kenellä on oikeus saada toissijaista suojelua, mikäli säännökset eivät ole yhteensopivia tämän direktiivin kanssa. Tšekin lainsäätäjät on rikkonut tätä sääntöä.
- 29 Vaikka kyseisen säännöksen välittömän oikeusvaikutuksen edellytykset (eli selkeys, ehdottomuus ja täytäntöönpanon määräajan päättymisen) täyttyvät tässä tapauksessa, kyseessä on yksityishenkilöön kohdistuva välitön oikeusvaikutus, jota ei unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön¹⁴ mukaan voida hyväksyä.
- 30 Jos siis turvapaikkalain 14 a §:n 2 momentin d kohta on ristiriidassa unionin oikeuden kanssa, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan oikea ratkaisu oli aiemmassa oikeuskäytännössä¹⁵ noudatettu ratkaisu, jonka mukaan tämän ristiriitaisuuden ei tulisi koitua kansainvälistä suojelua hakevien vahingoksi.

¹³ Tältä osin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittasi tuomioon B ja D, jossa unionin tuomioistuin hyväksyi turvapaikan myöntämisen kansallisen valtiosääntöoikeuden mukaan, mutta siten, että kyseinen kansallinen käytäntö oli terminologisesti ja toiminnallisesti erilainen kuin unionin käytäntö.

¹⁴ Ks. tuomio 5.7.2007, Kofoed, C-321/05, EU:C:2007:408, 42 kohta, tuomio 8.10.1987, Kolpinghuis Nijmegen, 80/86, EU:C:1987:431, 9–13 kohta, tuomio 11.6.1987, Pretore di Salò v. X, 14/86, EU:C:1987:275, 19 ja 20 kohta, tuomio 26.9.1996, Arcaro, C-168/95, EU:C:1996:363, 36 ja 37 kohta, tuomio 3.5.2005, Berlusconi ym., C-387/02, C-391/02 ja C-403/02, EU:C:2005:270, 73 ja 74 kohta ja tuomio 27.2.2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, 47 kohta.

¹⁵ Ks. tämän tiivistelmän 18 kohta.

- 31 Edellä esitetyistä syistä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on päättänyt esittää ennakkoratkaisukysymyksen unionin tuomioistuimelle. Jos unionin tuomioistuin katsoisi, että turvapaikkalain 14 a §:n 2 momentin d kohta on unionin oikeuden vastainen, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin voisi direktiivin 2011/95 niin sanotun käänteisen vertikaalisen välittömän vaikutuksen perusteella jatkaa kyseisen säännöksen soveltamista sen koko laajuudessa. Tämän perusteella merkityksellisiä olisivat edelleen Krajský soud v Praze ja Krajský soud v Brněn oikeudelliset näkemykset, niiden esittämät moitteet vastaajan tähän mennessä antamista ratkaisuista ja niiden näkemys siitä, että vastaaja ei ollut arvioinut riittävästi sitä, onko A. B:n yksityiselämään puuttuminen vastaanottavassa jäsenvaltiossa Tšekin tasavallan kansainvälisten velvoitteiden mukaista. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tutkii sen jälkeen aineellisesti, onko vastaaja toiminut näiden oikeudellisten näkemysten mukaisesti. Jos unionin tuomioistuin päätyisi päinvastaiseen tulokseen, se vaikuttaisi suoraan niiden A. B:n esittämien väitteiden perusteltavuuteen, jotka perustuvat juuri turvapaikkalain 14 a §:n 2 momentin d kohtaan.

TYÖASIAKIRJA